

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2019.gada 23.maijā Nr.1-5/83

**Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes
priekšniekam Indulim Blīzņam**

kanc@kurzeme.vp.gov.lv

Zināšanai: **Valsts policijas
Kurzemes reģiona pārvaldes
Saldus iecirkņa
priekšniekam Eduardam Boļšakovam**
eduards.bolsakovs@kurzeme.vp.gov.lv

*Par vizīti Saldus iecirkņa
īslaicīgās aizturēšanas vietā*

2019.gada 24.aprīlī Tiesībsarga biroja Prevencijas daļas vadītāja Liene Namniece, Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas juridiskais padomnieks Juris Siļčenko un vecākais jurists Matīss Malojlo bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēja Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Saldus iecirkņa īslaicīgās aizturēšanas vietu (turpmāk – ĪAV). Pārbaudē piedalījās Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Saldus iecirkņa un ĪAV darbinieki A.Filipsons, A.Groskops un A.Reine.

Tiesībsarga biroja darbinieki apskatīja Saldus iecirkņa ĪAV telpas un pagaidu turēšanas telpu, veica pārrunas ar iecirkņa un ĪAV amatpersonām un intervēja vienu kriminālprocesuālā kārtībā un divas administratīvā kārtībā ievietotas personas.

Vizītes laikā tika konstatēts, ka 2016.gada Norvēģijas finanšu instrumenta projekta “Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietu standartu uzlabošana” ietvaros tika veikts Saldus ĪAV remonts. Pozitīvi novērtējams, ka tā gaitā ievērojami uzlaboti sadzīves apstākļi ieslodzītām personām, kā arī darba apstākļi ĪAV amatpersonām. Tomēr jau salīdzinoši neilgu laiku pēc remonta veikšanas vizītes laikā tika konstatēts, ka atsevišķās vietās ir nodrupis sienas apmetums, sienās ir parādījušās vairākas plaisas, kā arī grīdas apmetums ir manāmi nolietojies. Minētais viennozīmīgi neliecina par veiktā remonta pienācīgu kvalitāti.

Pagaidu turēšanas telpa

Saldus iecirkņa dežūrdalā ir iekārtota pagaidu turēšanas telpa. Tajā ir slēdzamas metāla restotas durvis, pie grīdas piestiprināts metāla sols, uz kura vienlaikus varētu atrasties aptuveni 3-4 personas, mākslīgais apgaismojums un tajā tiek veikta videonovērošana. Pagaidu turēšanas telpa nav iekārtota ar atsevišķiem nodalījumiem, līdz ar ko nevar tikt nodrošinātas Ministru kabineta 2009.gada 7.jūlija noteikumu Nr.735 “Kārtība, kādā personas tiek ievietotas un turētas pagaidu turēšanas vietās, un prasības šādu vietu aprīkošanai” 8.punkta prasības par sievietēm un vīriešiem un nepilngadīgo un pilngadīgo atsevišķu izvietojumu.

ĪAV vispārējie apstākļi

Saldus ĪAV ir 8 kameras, kurās kopumā var tikt ievietotas 16 personas. Viena kamera ir trīsvietīga, viena divvietīga un sešas divvietīgas. Trīsvietīgā kamera ir paredzēta administratīvā kārtībā ievietotām personām, savukārt pārējās kriminālprocesa kārtībā ievietotām personām.

Tāpat ĪAV ir saimniecības telpa, tualetes telpa, mazgāšanās telpa, kā arī vēl viena saimniecības telpa, kas ir paredzēta gultas piederumu, higiēnas līdzekļu un aizturēto mantu glabāšanai. ĪAV viena telpa ir paredzēta procesuālo darbību veikšanai, aizturēto apskatei un biometrijas datu iegūšanai un aizturēto fotografēšanai. Līdz ar to nav nodrošinātas Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 2.panta otrajā daļā noteiktās prasības par trīs šādu atsevišķu telpu iekārtošanu.

Personas nodotās un izņemtās mantas glabājas divās atsevišķās telpās – Saldus iecirkņa dežūrdalā metāla skapjos, kā arī vienā no saimniecības telpām – arī metāla skapjos. Nav saskatāms mērķis un nepieciešamība mantu atsevišķai glabāšanai, jo tādējādi var rasties lieki riski saistībā ar mantu uzglabāšanu. Līdz ar to šāda prakse būtu pārskatāma, nodrošinot, ka mantas tiek glabātas vienuviet.

Darbavieta ĪAV amatpersonai ir iekārtota atsevišķā telpā blakus procesuālo darbību veikšanas telpai, kā arī ĪAV gaitenā galā, kur glabājas vairāki uzskaites žurnāli, kuros tiek reģistrēta dažāda rakstura informācija (piem., par personu izvietojumu pa kamerām, par personu izvešanu no kamerām, par administratīvā kārtībā ievietotu personu ievietošanu un atbrīvošanu no ĪAV). Savukārt žurnāls, kur reģistrē kriminālprocesuālā kārtībā ievietotas personas, atrodas Saldus iecirkņa dežūrdalā.

ĪAV amatpersonas darbavietā atrodas videonovērošanas monitors, kur tiešsaistes videorežīmā tiek novērotas kameras, kurās atrodas ieslodzītie, kā arī citas telpas iecirknī. Tomēr kā varēja pārliecināties no policijas amatpersonu sniegtajiem paskaidrojumiem, tad ĪAV netiek ievērotas Ministru kabineta 2017.gada 21.marta noteikumu Nr.153 “Kārtība, kādā policija veic novērošanu, izmantojot tehniskos līdzekļus, kā arī šādas novērošanas rezultātā iegūto datu apstrādi” (turpmāk – Noteikumi Nr.153) 4.-6.punktā noteiktās prasības, jo personu videonovērošana netiek reģistrēta un tā tiek veikta neatkarīgi no personas statusa un atrašanās ilguma. Kā norādīja ĪAV amatpersonas, tad pašlaik videonovērošana tiek veikta pēc amatpersonu ieskatiem.

Saldus ĪAV ir daļēji segts pastaigu laukums, kurā pastaigas var notikt arī sliktos laika apstākļos. Pastaigu laukumā ir uzstādīta videonovērošanas ierīce. Tomēr pastaigu laukumā nav ierīkota signālpoga policijas amatpersonas izsaukšanai. Ņemot vērā to, ka amatpersona, veicot dienesta pienākumus, var neatrasties pie monitora, būtu lietderīgi nodrošināt pastaigu laukumā esošai personai iespēju pievērst amatpersonas uzmanību vai

paziņot par steidzamas palīdzības nepieciešamību. Lai nokļūtu ārā uz pastaigu laukumu, ir jāšķērso trepes un paša pastaigu laukuma konstrukcija ir veidota tā, ka, lai tajā iekļūtu, ir jāpārvar metāla sliksnis. Turklāt arī durvju platums nav pietiekams, lai aizturētā persona varētu patstāvīgi pa tām iekļūt. Tādējādi nav pienācīgi nodrošināts, ka to varētu izmantot personas ar kustību traucējumiem un personas, kuras pārvietojas riteņkrēslā.

Amatpersonas norādīja, ka darba laikā ĪAV parasti ir tās priekšnieks un viens policijas darbinieks. Savukārt pēc darba laika beigām un brīvdienās nepieciešamības gadījumā ĪAV tiek pieaicināts policijas darbinieks no patruļdienesta. Attiecīgi gadījumos, kad nepieciešama nekavējoša iejaukšanās, ĪAV esošā amatpersona objektīvi nevarēs nekavējoties sniegt nepieciešamo palīdzību, vienlaicīgi sazinoties ar citiem darbiniekiem vai palīdzības dienestiem. Turklāt šaubas rada arī apstākļi, ka palīdzība tiktu pieaicināta no patruļdienesta nevis dežūrdaļas, kas var radīt risku par nekavējošas palīdzības novēlotu ierašanos. Līdz ar to tikai vienas amatpersonas pastāvīga esamība ĪAV telpās nespēj nodrošināt nekavējošu reaģēšanu un palīdzības sniegšanu nepieciešamības gadījumā ieslodzītajai personai, kā arī var radīt draudus paša policijas darbinieka un sabiedrības drošībai kopumā bēgšanas gadījumā.

Pienesumi ĪAV ir atļauti Ministru kabineta 2006.gada 11.aprīļa noteikumu Nr.289 "Noteikumi par īslaicīgās aizturēšanas vietas kamerā glabāšanai atļauto priekšmetu sarakstu" (turpmāk – Noteikumi Nr.289) noteiktajā apjomā.

Positīvi vērtējama Saldus ĪAV prakse, ka ieslodzītajām personām ir pieejamas dažāda veida grāmatas. Minētā literatūra tiek izsniegta pēc ieslodzīto lūguma.

Personu ievietošana ĪAV

Aizturētais ĪAV nonāk caur dežūrdaļu. Personas virspusēja pārmeklēšana sākotnēji tiek veikta dežūrdaļā, savukārt pilnā pārmeklēšana tiek veikta telpā, kas ir paredzēta procesuālo darbību veikšanai, aizturēto apskatei un biometrijas datu iegūšanai un aizturēto fotografēšanai.

Pārmeklēšana tiek fiksēta dokumentāri. Kā norādīja policijas amatpersonas, tad Saldus iecirknī ir abu dzimumu darbinieki, tādējādi grūtības ar pretējā dzimuma aizturēto personu pārmeklēšanu neesot. Ja persona izsaka sūdzības par veselības stāvokli, tiek izsaukta neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigāde.

Policijas amatpersonas informēja, ka gadījumā, ja ĪAV nonāk ārvalstnieks, komunikācijas problēmas neesot, un nepieciešamības gadījumā tiek pieaicināts tulks, ar ko ir noslēgts līgums.

Persona pirms ievietošanas kamerā tiek aicināta iepazīties ar iekšējās kārtības noteikumiem un parakstīties par to atsevišķā žurnālā. Turklāt pēc ieslodzīto lūgumu izraksts par ĪAV iekšējo kārtību var tikt nokopēts un izsniegts personai uz rokas. Vienlaikus vizītes laikā pie sienas esošā Ministru kabineta 2006.gada 11.aprīļa noteikumu "Noteikumi par īslaicīgās aizturēšanas vietas kamerā glabāšanai atļauto priekšmetu sarakstu" izdruka bija novecojošā redakcijā, kas līdz ar to nesniedza pilnu informāciju par kamerā glabāšanai atļauto priekšmetu sarakstu. Tāpat arī sarunas gaitā ar ĪAV amatpersonām tika konstatēts, ka, lai gan ĪAV ir pieejama aktuālā redakcija par ĪAV iekšējo kārtību, tomēr amatpersonas nav informētas par Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 2018.gada 19.aprīļa grozījumiem, kuri piešķir nepilngadīgajiem ĪAV tiesības tikt vienatnē ar tuviniekiem. Aicinu pievērst uzmanību amatpersonu informētībai par normatīvajiem aktiem un to grozījumiem, kuri reglamentē ĪAV darbību.

Vienlaikus pozitīvi, ka aizturētajām personām ir izstrādāta individuālā karte, kurā tiek fiksēti dušas apmeklējumi, pastaigas, ēdienreizes un cita informācija. Ja persona nevēlas kādu no iespējām izmantot, tas tiek fiksēts minētajā kartē un apliecināts ar pašas personas parakstu.

Ievietojot personu kamerā, personai tiek izsniegts matracis un sega, kā arī higiēnas līdzekļi. Lai gan Aizturēto personu turēšanas kārtības likums neparedz pienākumu ieslodzītajām personām izsniegt spilvenu un palagu, tomēr vairākās apmeklētajās ĪAV Tiesībsarga biroja darbinieki ar gandarījumu konstatēja, ka minētie priekšmeti tiek izsniegti. No cilvēktiesību viedokļa raugoties, minētā rīcība viennozīmīgi norāda uz vēlmi mazināt ciešanas, kuras personai rodas tiesību uz brīvību ierobežošanas rezultātā. Ņemot vērā minēto, aicinu nodrošināt un izsniegt arī palagu un spilvenu ĪAV ievietojamajām personām, ja nepastāv objektīvi iemesli uzskatīt, ka tas apdraud konkrētas ievietotās personas vai citu personu drošību.

Pēc iepazīšanās ar atsevišķiem ierakstiem reģistrācijas žurnālā, tika konstatēts, ka personas atsevišķos gadījumos ĪAV uzturas 11, 12 un vienā gadījumā pat 14 dienas. Turklāt uz vizītes brīdi kriminālprocesa kārtībā ievietotā persona ĪAV atradās jau 12 dienu. Kā norādīja policijas amatpersonas, tad pārsvarā kriminālprocesuālā kārtībā ievietotās personas ĪAV tiek turētas līdz 10 dienām. Gadījumā, ja turēšanas laiks pārsniedz 14 dienas, tiek izsaukts speciālais etaps. Vienlaikus kā norādīja policijas amatpersonas, tad konvojs tiek organizēts reizi nedēļā. Uzsveru, ka no cilvēktiesību viedokļa personas atrašanās laikam ĪAV vajadzētu būt minimālam, un attiecībā uz apcietinātajām un notiesātajām personām, kas ĪAV ir ievietotas procesuālo darbību veikšanai, atrašanās laiku vajadzētu maksimāli ierobežot līdz septiņām darba dienām.

Personām ir iespēja nosūtīt vēstules sevis izvēlētam adresētam. Tādā gadījumā persona vēršas pie ĪAV amatpersonas ar lūgumu tai izsniegt papīru un rakstāmo. Ja korespondenci ir nepieciešams nosūtīt uz institūcijām, ar kurām ieslodzīto korespondence nav pakļauta kontrolei, ieslodzītajam tiek izsniegts konverts.

Kameras

ĪAV vizītes laikā tika apskatītas piecas kameras (trīs tukšas un divas, kurās bija ieslodzītie). Kameras ir aprīkotas ar metāla gultām, pie sienas piestiprinātu plauktu, galdu un solu. Tomēr kamerās, kurās ir paredzēts ievietot vairākas personas, esošais galda un sola lielums rada pamatotas šaubas, vai ieslodzītās personas var pie tā vienlaicīgi ieturēt maltīti. Kamerās ir pilnībā nodalītas telpas, kurās ir uzstādītas izlietnes, kā arī ūdensvadām pieslēgti sanitārie mezgli.

Tāpat kamerās ir nodrošināta mākslīgā ventilācija un mākslīgais apgaismojums. Kā tika konstatēts, tad daļā no kamerām vispār nav pieejams dabiskais apgaismojums un ventilācija, jo tās ir iekārtotas tādās vietās, kur nav izbūvēts logs. Tādējādi netiek nodrošināta Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 7.panta sestajā daļā noteiktā prasība. Savukārt pārējās kamerās, kuras vērstas pret pastaigu laukumu, logiem priekšā ir metāla žalūzijas, tādējādi nodrošinot tikai minimālu dabiskā apgaismojuma caurlaidību, kā arī liedz nodrošināt dabiskās ventilācijas iespēju. Līdz ar to kamerās faktiski nav pieejams dabiskais apgaismojums un ventilācija.

Kamerās nav ierīkotas signālpogas policijas amatpersonas izsaukšanai. Tādējādi, lai gan ĪAV kamerās ir uzstādītas videonovērošanas ierīces, tomēr amatpersona, veicot dienesta pienākumus, var neatrasties pie monitora, bet gan, piemēram, savā darbavietā, kas iekārtota atsevišķā telpā. Līdz ar to kamerās būtu nepieciešams ierīkot signālpogas policijas

amatpersonas izsaukšanai, tādējādi nodrošinot Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 7.panta piektās daļas 4.punktā noteikto prasību.

Apskatīto ĪAV kameru plānojums nav piemērots personām ar kustību traucējumiem un personām, kuras pārvietojas riteņkrēslā. Kameru lielums un tajās esošo labierīcību lielums, kā arī pie durvīm esošie sliekšņi nepieļauj pat varbūtību, ka tās būtu pieejamas personām ar kustību traucējumiem vai riteņkrēslā.

Higiēna

Vizītes laikā amatpersonas paskaidroja, ka ĪAV uzkopšana tiek veikta reizi dienā. Vienlaikus ieslodzīto personu uzturēšanās laikā kameras netiek uzkoptas. Lai gan ĪAV telpas visumā bija tīras, tomēr sanitārie mezgli kamerās un mazgāšanās telpa radīja šaubas par regulāru un rūpīgu to kopšanu, kā to paredz Ministru kabineta 2016.gada 16.novembra noteikumi Nr.726 "Higiēnas prasības īslaicīgās aizturēšanas vietā" (turpmāk – Noteikumi Nr.726). Minēto noteikumu 2., 5. un 12.punkts paredz, ka "katra īslaicīgās aizturēšanas vietas telpa un tās aprīkojums tiek uzturēts tīrs un darba kārtībā. Īslaicīgās aizturēšanas vietas grīdas seguma mitro uzkopšanu veic atbilstoši nepieciešamībai, bet ne retāk kā reizi dienā, lietojot mazgāšanas līdzekļus, bet mazgāšanās telpās, tualetēs un sanitārajos mezglos – lietojot dezinfekcijas līdzekļus. Sanitārā aprīkojuma mitro tīrīšanu un dezinficēšanu veic reizi dienā".

Tāpat atzīmējams, ka kriminālprocesa kārtībā ievietotās personas intervijas laikā tika konstatēts, ka personas kamerā atrodas ļoti daudz atkritumu, kas ilgstoši nav izmesti. Informēju, ka atbilstoši Noteikumu Nr.726 7.punktam "atkritumu tvertnes iztukšo reizi dienā un atkritumus nogādā uz atkritumu savākšanai speciāli paredzētajām vietām". Līdz ar to secināms, ka Saldus ĪAV netiek nodrošinātas Noteikumu Nr.726 prasības.

Pēc amatpersonu norādītā dušu ieslodzītās personas var apmeklēt reizi dienā. Tomēr personai ir jābūt līdzīgi divielim, lai pēc dušas noslaucītos.

Ēdināšana

ĪAV ievietoto personu ēdināšanu nodrošina komersants, ar kuru noslēgts līgums. Amatpersonas norādīja, ka ēdiens tiek izsniegts trīs reizes dienā un vienu reizi dienā tiek nodrošināts arī siltais ēdiens, tā daudzums pietiekams un kvalitāte esot laba. Arī no intervētajām personām sūdzību par ēdiena kvalitāti un daudzumu nebija. Turklāt pēc amatpersonu norādītā, tiek risināti arī individuāli ēdināšanas gadījumi.

Apkopojot iepriekšminēto, aicinu:

1. Nodrošināt, ka pagaidu turēšanas telpā nepieciešamības gadījumā vienlaikus var tikt ievietotas sievietes un vīrieši un nepilngadīgie un pilngadīgie;
2. Nodrošināt ĪAV atbilstību vides pieejamības prasībām;
3. Nodrošināt, ka personu nodotās un izņemtās mantas tiek glabātas vienuviet, tādējādi izslēdzot iespējamus riskus, kas var rasties saistībā ar mantu uzglabāšanu;
4. Nodrošināt ĪAV videonovērošanu atbilstoši Noteikumu Nr.153 prasībām;
5. Ierīkot pastaigu laukumā signālpogu policijas amatpersonas izsaukšanai, tādējādi nodrošinot pastaigu laukumā esošai personai iespēju pievērst amatpersonas uzmanību vai paziņot par steidzamas palīdzības nepieciešamību;
6. Nodrošināt ĪAV ar pilnvērtīgai funkciju izpildei nepieciešamo darbinieku skaitu;

7. Nodrošināt, ka ĪAV amatpersonas ir informētas par aktuālo normatīvo regulējumu, kas attiecas uz ĪAV darbību;

8. Nodrošināt minimālu personas atrašanās laiku ĪAV, un attiecībā uz apcietinātajām un notiesātajām personām, kas ĪAV ir ievietotas procesuālo darbību veikšanai, atrašanās laiku maksimāli ierobežot līdz septiņām darba dienām;

9. Nodrošināt ĪAV telpu iekārtošanu atbilstoši Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 2.panta prasībām;

10. Nodrošināt iespēju visām ĪAV ievietotajām personām ieturēt maltīti pienācīgos apstākļos pie galda;

11. Nodrošināt kamerās pienācīgu dabisko apgaismojumu un ventilāciju, demontējot žalūzijas;

12. Nodrošināt, ka kamerās tiek ierīkotas signālpogas policijas amatpersonas izsaukšanai, tādējādi novēršot liekus riskus, kas var rasties, ja kamera neatrodas policijas amatpersonas redzeslokā;

13. Nodrošināt Noteikumu Nr.726 ievērošanu un veikt regulāru ĪAV telpu uzkopi un tīrīšanu, kā arī iekārtot atsevišķu žurnālu, kurā tiek fiksēta telpu uzkopšana.

Aicinu izvērtēt un ievērot sniegtās rekomendācijas, kā arī mēneša laikā no šī dokumenta saņemšanas brīža informēt par veiktajām darbībām. Pateicos par vizītes laikā amatpersonu sniegto informāciju un sadarbību ar Tiesībsarga biroja darbiniekiem.

Ar cieņu
tiesībsargs

J.Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogs